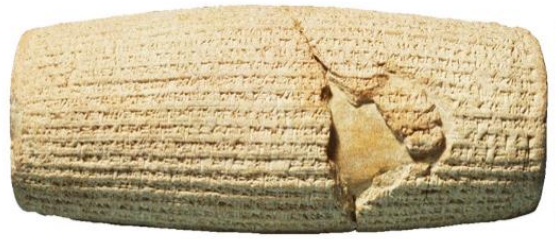

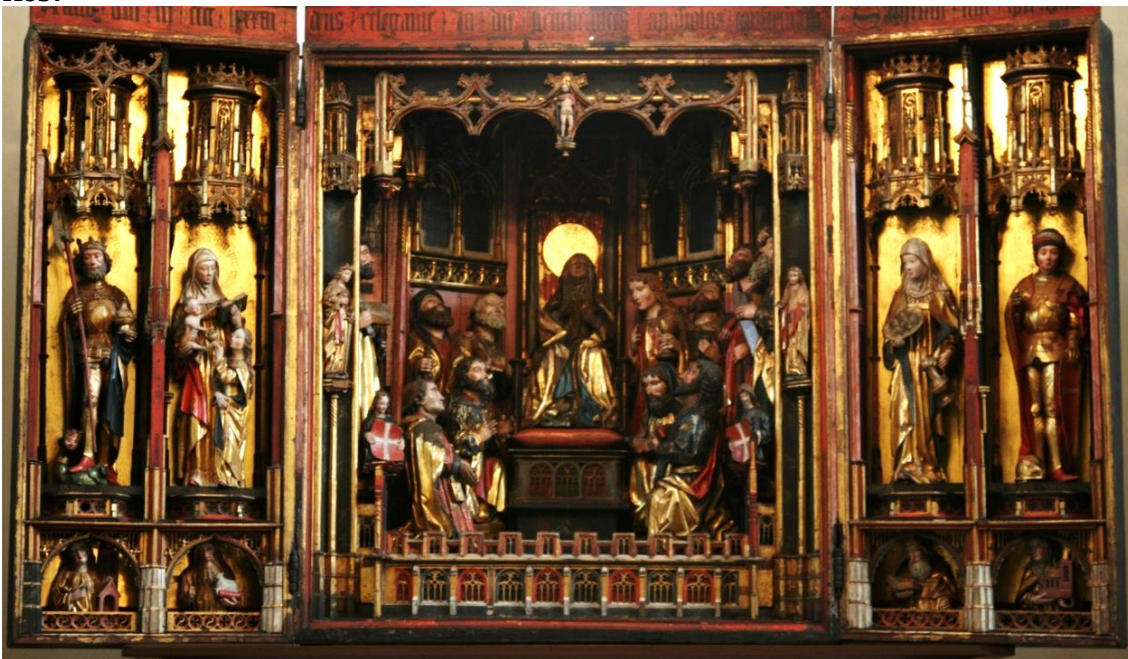
1. Üks Trooja sõja kangelasi elas teatud eluetapil naiseks rietatuna. Kes?

2. **Nimetage valitseja**, kelle nimelise silindrina on tuntud pildilolev 23-sentimeetri pikkune savidokument, mis räägib Babüloni vallutamisest küsitava poolt ja pagendatute vabastamisest, kelle hulgas olid ka juudid. Seda silindrit on nimetatud piiblarheoloogia üheks tähtsaimaks leiuks. Seda on nimetatud ka esimeseks inimõiguste hartaks.

© The Trustees of the British Museum

3. Keskaegne linna kaitsepühak ühtis enamasti kas toomkiriku või mõne tähtsama linnakiriku omaga. Tallinna kaitsepühakuks oli keskajal aga suure tõenäosusega püha ***, keda on ühes 16. sajandi alguse kroonikas nimetatud „meie armsaks kaitsjaks ja patrooniks“. Tallinna raad püstitas linna väravate ette tema kujusid ja kunstiteostel on seda pühakut kujutatud Tallinna vapiga. Miks just *** Tallinna kaitsepühakuks valiti, pole teada. Võimalik, et linnal õnnestus mingil hetkel omandada pühaku reliikvia. Küsitava nimega gild ühendas Tallinnas raeteenreid. Bernt Notke Tallinna Püha Vaimu kiriku altaril (1483) on küsitav kõige parempoolsem. Kes?

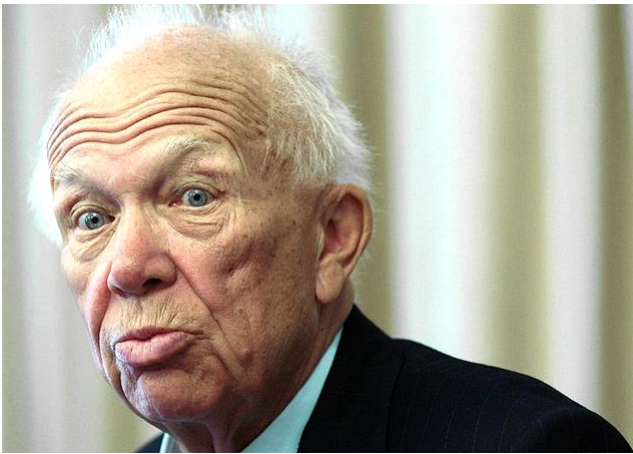
4. Küsitav lahing on üks nendest inimkonna suurtest lahingutest, millest väga vähe teatakse. Lahingute tunnistajaks olnud Briti saadik Saksamaal märkis oma märkmikku: „Kui Karl Martell ei oleks peatanud saratseenide vallutusretke Toursi all, siis õpetatakse Koraani kõikides koolides kuni Oxfordini. Kui ...il poleks õnnestunud Punaarmee võidumarssi *** lahingus peatada, poleks mitte ainult kristluse, vaid kogu lääne tsivilisatsiooni saatus olnud tõsise küsimärgi all.“ **Nimetage see** 12. kuni 25. augustini 1920 aset leidnud lahing ja võitjate juht.

5. Tundes muret Praha kevade mõju levimise pärast NSV Liitu ning teistesse sotsialismimaadesse, otsustas Nõukogude juhtkond sekkuda Tšehhoslovakkia sündmustesse. 21.august 1968.a. varahommikul tungis pool miljonit Varssavi pakti sõdurit üle piiride. Ei osalenud vaid üks Varssavi pakti riik. **Milline?**

6. 23. märtsil 2015 suri 91-aastaselt ühe riigi esimene peaminister, kes valitses riiki üle 30 aasta. Kuigi teda süüdistatakse ka liialt kõvas käes, suutis ta oma kodumaa vaid ühe põlvkonna jooksul kolmandast maailmast esimese tasemele tuua. Ta oli rahva hulgas väga populaarne ning paduvihmast hoolimata käis 1,7 miljonit inimest talle viimset austust avaldamas. Henry Kissinger kohtles teda kui mõttetarka, Venemaa president Vladimir Putin pidas oma poliitiliseks eeskujuks ja president Barack Obama iseloomustas kui „ajaloo tõelist hiiglast”. **Millise parlamentaarse vabariigi** peaministriga oli tegemist?

7. Pildil on tuntud raketiteadlane, hilisem Külma sõja strateegiline uurija, sündinud 1935. **Kes?** Tema riigitegelasest isa on temast siiski veel palju tuntum.

8. Maris Lauri sai haridus- ja teadusministriks olla napilt üle kahe kuu. Lühim ministristaaz taasiseseisvunud Eestis peaks olema 43 päeva, märtsis-aprillis 1997. **Kes oli see kunagine siseminister?** Tõsi, ka sellele eelnenud valitsuses jõudis ta olla nii lihtsalt minister kui siseminister, veel varem pidas välisministrina vastu üle 7 kuu. Hariduselt on tegemist keemikuga, kes on lõpetanud keemiateaduskonna nii TRÜ-s kui TPI-s.
9. Tallinna lennujaam on Lennart Meri nimeline. Seoses lennukompanii Nordica uue koostööpartneriga LOT viivad lennud edaspidi Eesti lendajaid senisest sagedamini Varssavi lennujaama. **Kelle nime see kannab?**
10. Viimase kolme rahvaloenduse andmetel (1989, 2000, 2011) on Eestis ainult üks linn, kus on rahvaarv järjest kasvanud. Umbes sama palju oli elanikke Valgas 1913. aastal. Linn kuulub Eesti 10 suurema hulka. **Mis linn?**

- 11.** Pakistani ja Põhja-India elanike üheks meelismaiuseks on *Gajar ka halwa* (ka *gajrela*). Seda maiust armastatakse sealmail juba üle 400 aasta. Kui halwa tähendab araabia keeles lihtsalt „magus“, siis **milline toiduaine on peakomponent ja värvuse andja gajar?** Eestis kasvab see maitsev ja tervislik köögivili hästi ja on laialt levinud lisandiks kookidele ja pirukatele, samuti paljudes muudes toitudes.
- 12.** Kui lätlastelt küsida, kes on Läti rahvuslinnuk, saab vastuseks „baltā cielava“. **Millist nime kannab see tubli lind eesti keeles?**
- 13.** Endine põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder andis taimebiotehnoloogidele ülesande, et Eesti sordiaretajatelt oodatakse meie riigi 100. sünniaastapäevaks ühe taime sinimustvalge sordi aretamist. Praeguseks on tulemus „peaaegu“, värvid on tinglikult näha, enamasti küll roosad või lillad. Endise ministri auks kannavad kõik sellesse projekti valitud aretised ka osa tema nimest: vana-Seeder (1 kuni 3), Valdor (1-5), Helir (1-5). **Mis taim?**
- 14.** *Tinca tinca* on kõrgelt hinnatud maitstva liha tõttu. Eestis leidub teda paljudes veekogudes. Tema rahvapärased nimed on ka kingsepp, hobukala, tõtkes ja mürk. Arvatakse, et see vastupidav kala suudab söömata vastu pidada kuni 8 kuud. Ka on ta pidanud veest välja võetuna ja märja sambla sisse mähituna vastu 46 tundi. **Mis kala?**

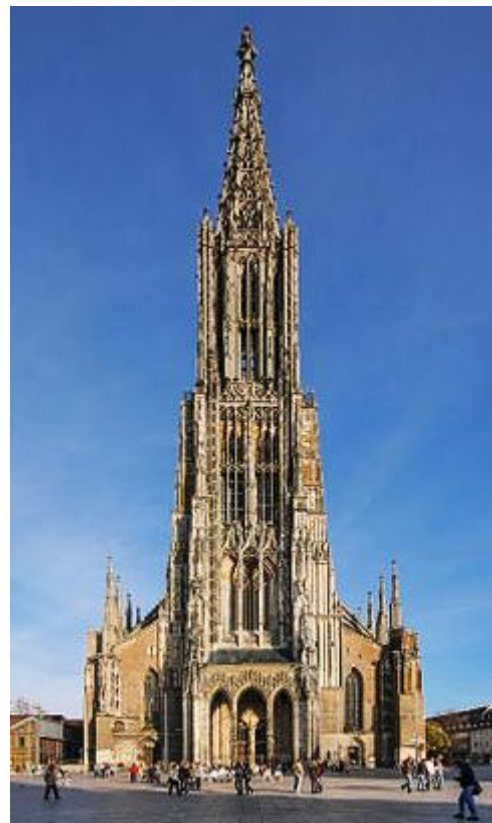
- 15.** Ametliku käsitlemise kohaselt aretas Heinrich Essig selle koera 1846.a. bernhardiinist, njuufaundlandi koerast ja pürenee mägikoerast, püüdes luua koera, kes meenutaks lõvi tema kodulinna vapil. **Kuidas on selle koera tõunimi?** Eestis tegutseb nii nende tõuühing kui klubi.

16. Selles Eesti linnas on 15 erinimelist osa. Mõned näited: Ida-Niidu, Jänesteküla, Kullimäe, Tuulte Roos ...
Mis linn?

17. Mõniste (Menzen) mõisa omanikule, ühele Wulffidest meenutas tema mõisamaad kuulsat piirkonda Ida-Euroopas. Nii saigi tema mõisamaale rajatud küla omapärase nime. Praegu kuulub see ala Parmupalu hoiuala koosseisu. Mõnda aega tegutses omaaegses Antsla rajoonis ka sellenimeline kolhoos. **Mis oli selle** tänaseks kadunud **küla nimi?** Tänapäeval, tegelikult juba aastast 1964, seostub Eestis küsitav nimi esmalt küllap paljudele hoopis Saaremaaga ja seda mitte kohanimena, vaid ühe seal toodetava tootega.

18. Pildil on maailma kõrgeim kirikutorn - 161,53m. Paraku on ehitismälestise müürid hakanud lagunema. Lagunemise peapõhjus (lisaks ajafaktorile) on inimtegevus. Uriin lõhub vundamenti. Linnaisad tõstsid avaliku reostamise trahvi koguni 110 euron, kuid siiani on sellest vähe kasu. **Mis linn?**

19. Teatavasti on üks maailma pikemaid riigipiire Hiina ja Venemaa vahel. See jaguneb aga kaheks osaks: lääne pool asuvaks loodepiiriks ja idapool asuvaks kirdepiiriks. Kui kirdepiiri pikkuseks on 4133 km, siis **kui pikk on loodepiir**, mis põhiliselt hõlmab Ukoki kiltmaad? See nimi tuleneb mongoli-keelsest sõnast „uheg“ (yxer), mis omakorda tähendab pikendatud kappi. Eksimisvõimalus +/- 50km

20. USA on suur ja lai riik. Nimetage need osariigid, mille kaldaid uhuvad Vaikse ookeani veed. Populaarseim neist on muidugi Kalifornia. **Teie nimetada jääb ülejäänud neli.**

- 21.** Üle maailma tuntud Jõuluvana kodu (Joulupukin Pajakyla, Santa Claus Village) ehitati 1950. aastal Rovaniemile spetsiaalselt ühe tollal 66-aastase daami külaskäiguks. Nimelt kavatses see daam ületada põhjapolaarjoone ning teha just selles punktis peatuse. **Kellele me siis võlgneme jõuluvana kodu?**

- 22.** Küsime apostlit, kes kristliku pärimuse järgi oli Kristuse noorim õpilane, suri loomulikku surma Efesoses II sajandi algul kõrges vanuses. Ta oli ainus jünger, kes viibis Jeesuse ristile kinnitamise juures, ning esimene, kes haua juurde jõudis. Samuti viibis ta Jeesuse mitme imeteo juures ja koos Peetrusega tegi ettevalmistusi viimaseks õhtusöömaajaks. **Kes?**

- 23.** *Twilight struggle* on kaartidel põhinev kahe mängijaga strateegiamäng. **Mis on selle teemaks (alapealkirjaks)?**

- 24.** Raudtee algusaastatel ei lastud Eestis reisija saatjaid perroonile, selleks tuli omandada perroonipilet. **Kuidas seda piletit rahvasuus hüüti?** Muuseas, umbes sama moodi nimetatakse teatud ala ka tänapäeva lennujaamades, sealhulgas ka Tallinna omas.

- 25.** Kaelkoogud (ka kaelpuud, õlapuud; Lõuna-Eestis nimetatud ka: kannipuud, Saaremaal kõrendad, Tartumaal ja Võru murdes looguse, loogused, Viljandimaal õlped, Mulgi ja Võru murdes paarid) on õlgadele võetav pisut kumer või sirge puu konksudega kummaski otsas ämbrite, korvide vms kandmiseks. Kaelkookusid kasutatakse tänapäeval laialdaselt Aasias, minevikus ka kogu Euroopas. **Milleks kasutati** aga vanasti kaelkooku ehk kontpuud, mille ülaots oli enamasti kaheharuline ja mille allosas oli maasse löömiseks konks?

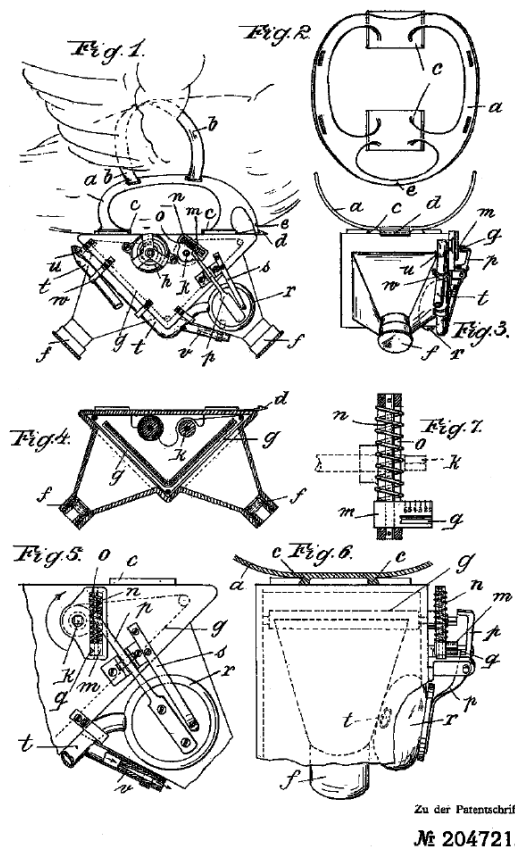
26. Veebruaris 1945 asutati Stockholmis Eesti Teaduslik Selts Rootsis. Suureks üllatuseks ei valitud esimeheks mitte Karl Schlossmann (kes selle peale solvus ja jäigi tegevusest eemale), vaid mees, kes olnud Eesti Kirjanduse Seltsi esimees (1914-21), Õpetatud Eesti Seltsi aseesimees (1929-34), samuti Tartu, Riia ja Szegedi ülikoolide audoktor. Mitmes trükis on ilmunud tema „Mälestuste radadel“ I-IV. **Kes?** Karjääri on küsitav teinud nii teaduses kui kirikuteenistuses.

27. 2011.a. tunnistati tema raamat "101 Eesti pühapaika " parimaks eesti autori teatmeteoseks. 2013 valiti ta Eesti aasta kodanikuks. **Kes?**

28. Pildil paremal ei ole mitte Tähtede sõja ründelenduri kiivrid, vaid ühe Euroopa tuntud hoone korstnad. **Millises linnas need asuvad?**

29. Küsime apteeker Julius Neubronneri leiutist, mille ta patenteeris 1908. a. Sellesse kompleksi kuulusid nii elusad tegelased kui teatud aparaadid. **Kes ja mis moodustasid selle kompleksi?** Inimene pidi muidugi olema kaasosaline, aga mitte peaosaline. Kui Esimeses maailmasõjas eriti veel ei kasutatud Neubronneri leiutist, siis Teise maailmasõja ajaks oli see muutunud üldlevinuks. Muidugi ka väljanägemine oli selleks ajaks muutunud. Näete vasakul patendi juurde kuulunud joonist ja paremal üht etappi kasutamisest.

Zu der Patentschrift
№ 204721.

30. Mille poolest on veebileht - info.cern.ch – märkimisväärne?

31. Tõstmises asendati 1934. aastal varasem viievõistlus niinimetatud klassikalise kolmevõistlusega (surumine, rebimine ja tõukamine). Surumine oli kavas kuni 1972. aastani. Eesti absoluutne edetabel kolmevõistluses jäi selliseks: 1. Jaan Talts; 2. Toivo Kurg; 3. Karl Utsar; 4. Rein Jõgila; 5. *** **Kes?** Näidendis „Musta pori näkku“ on teda kehastanud Ott Sepp.

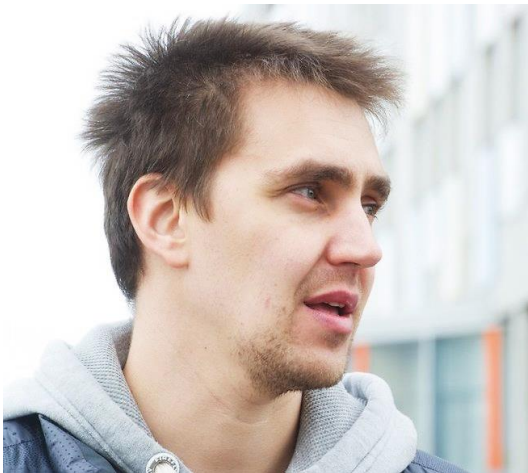
32. **Kes on need kaks sportlast?** Üks neist küll enam tippporti ei harrasta, kuigi oli kunagi maailma edetabelis koguni 5. kohal. Teine tegeleb tippspordiga tänaseni. Sünnipäraselt võiks nad esindada ka teisi riike.

33. **Kes** oli viimase jalgpalli EM-i suurim väravakütt, Kuldse Jalgpallisaapa auhinna saaja?

34. Kristina Šmigun-Vähi olümpiamedalite saatus on endiselt lahtine. Meenutagem, et esimese MM-medali täiskasvanute klassis võitis ta 1999. a. Ramsaus. Tegemist oli hõbedaga 15 km vabatehnikasõidus. Pronksi pälvis toona Maria Thurl. **Kes** tuli aga maailmameistriks? Küsitav on viiekordne maailmameister ja kahekordne olümpiavõitaja (kullad 10-aastase vahega).

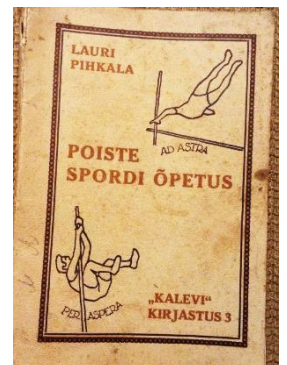
35. **Kes** on see Narvas sündinud mees, kes on muuhulgas võitnud ka hõbemedali Rumeenia meistrivõistlustelt?

- 36.** Friedrich Kuhlbars jõudis lisaks muule tegevusele anda ka nimesoovituse ühele Eesti teatril. Ja seda nime kannab see siiani. **Mis teater?**
- 37.** 1981. aastal valmis Lenfilmi studios krimifilm, mille paljud võtted toimusid Eestis, sh Tallinna tänavail, Glehni lossis ja Maarjamäe lossi ümbruses, Sagadi mõisa ja Risti aleviku ümbruses, Ants Laikmaa majamuuseumis ning mujalgi. **Nimetage selle filmi pealkiri.**
- 38.** Näete kaadrit ühest kultusfilmist (1976) Jodie Fosteri ja Robert De Niroga. Seda filmi nägi ka John Hinckley ning otsustas tappa USA presidendi, et Jodie Fosterile muljet avaldada. Ronald Reagan sai atentaadil 1981.a. märtsis raskelt haavata, kuid jäi imekombel ellu. Ta luges seda ise taevaseks märguandeks, et pühendada oma edaspidine elu kommunismi hävitamisele. **Mis nime kandis see film?**

- 39.** 1918.a avaldati Tallinnas Lauri Pihkala „Poiste spordi õpetus“. **Kelle tõlkes?** (1922 ilmus Pihkala „Spordi õpetus“ A. Tammani tõlkes).

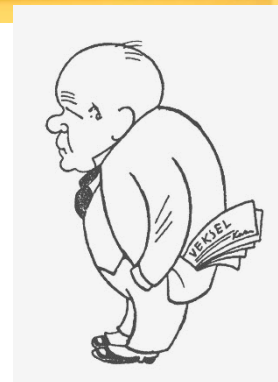
- 40.** Kes on kunstnik?

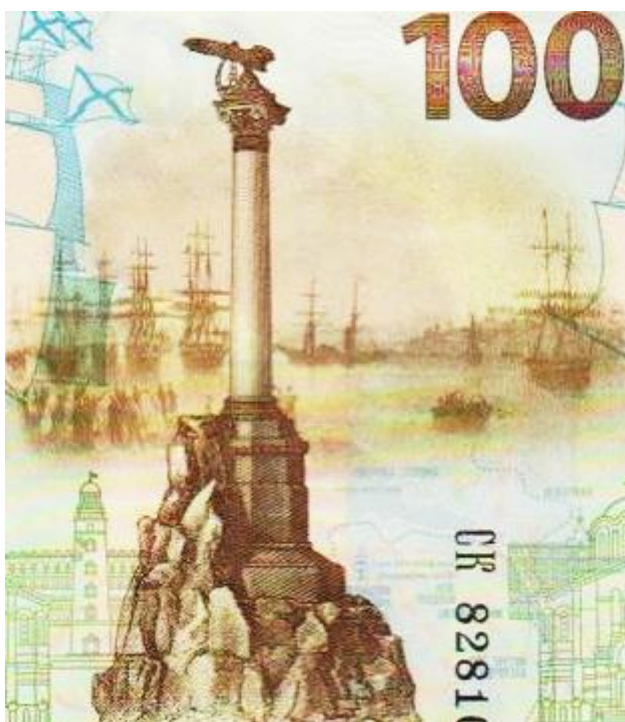
- 41.** Kelle maal "Aga ükskord ..." aastast 1988? Näitame ka kunstniku ennast.

- 42.** Kes on see natuke Ain Lutsepa moodi mees, vekslid taskust välja vaatamas, ja kes teda joonistas?

- 43.** Kes on loonud selle skulptuuri?

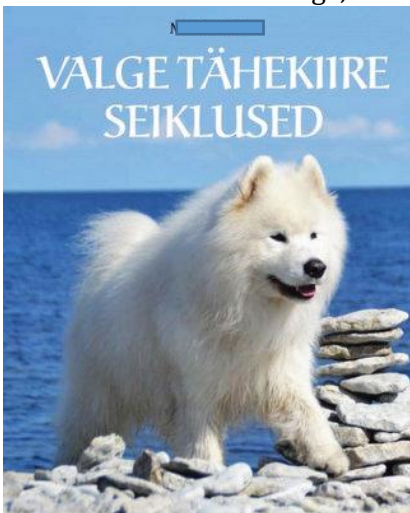

Küsime aga tema lisanime, sõna, millel on meie jaoks tavapärasem tähendus, mis pärineb keskajast. **Mis sõna/nimi?** Vastav kreeka lisanimi oli Trioditis.

- 44.** Vanadel roomlastel valitses jumalanna Hekate ohtlikeks peetavaid kolmeharulisi ristteid. Seetõttu kujutati teda kolme kehaga. Ta oli ka surnuaedade, vaimude ja nõiakunsti jumalanna.

- 45.** Küsitav mõiste võeti kasutusele 1870. aastal, kui inglase Chapman iseloomustas sellega uut maalikunstivoolu. 1917. aastal kirjeldas Rudolf Pannwitz oma teoses uut, *** inimest. 1926 anti välja B. I. Belli teos "*** and Other Essays", mida peetakse esimeseks raamatuks, kus võib leida pealkirjast selle mõiste. 1934. aastal kasutas Frederico de Onís terminit Hispaania ja Ladina-Ameerika luule antoloogias, reaktioonina „modernistlikele ekstsessidele“. 1939 kirjeldas Arnold Toynbee selle mõistega I maailmasõja ajastut. Hiljem laiendas ta seda ajajärgule alates aastast 1875, mil algas Lääne moodsa tsivilisatsiooni ja individualismi kriis, maailmapildi lagunemine. Mõiste laialdasem kasutus algas 1950. aastate lõpupoole. **Mis mõiste?**

- 46.** Eesti Jazzi Liit asutati 1989. aastal. Tegutseda jõuti umbes kümmekond aastat, kuni juhatuses toimus põlvkondade vahetus ja nooremad siirdusid välismaale – kes õppima, kes tööle – ning liidu tegevus jäi soiku. Uus Eesti Jazzliit asutati 2004. aastal, selle esinaiseks on praegu Laura Põldvere. **Kes valiti aga presidendiks 1989. a.?** Ta on olnud G.Otsa nim. Muusikakooli pop-jazz osakonna juhataja ja teoreetiliste ainete õpetaja, samuti jazzteoreetiliste ainete õppejõud Eesti Muusika ja Teatriakadeemias. 2006. a. ilmus temalt džässiteooria õpik "Jazzharmoonia", juba postuumselt mälestusteraamat „See saatana salakaval muusika“.
- 47.** Eesti edukaim YouTube'i staar on Kohtla-Järvelt pärit, kuid Tallinnas elav Anna Ovsjankina, kes oma ametiks peab "*beauty-blogger at Youtube*" (ilublogija). Tema fännid tulevad Venemaalt ja mujalt, Eestist vaid 5-10%. Ta on saanud viie ja poole aastaga oma YouTube kanalis olevatele moe- ja iluteemalistele videotele üle 69 miljoni vaatamise, veelgi enam – üle 590 000 tellija. **Mis nime all ta tegutseb?**
- 48.** 1968.a. ilmus Ain Kaalepil Hispaania romanssi matkiv luuleteos „Romansid don Quijotest, mis Cide Hamete Benengeli pühendas don Juan de Trillo, Dianogado Hertsoogi õndsale mälestusele“. Tsensuuri kitsastest väravatest mahtus see toona läbi, ent kui pealkirja lähemalt uurida, selgub, et luuletsükkel oli pühendatud ühele tuntud eestlasele tema sajandaks sünniaastapäevaks. **Kellele?**
- 49.** Mees pildil on 1978.a. sündinud eesti publitsist ja ajakirjanik. Kirjutanud palju raamatuid, sh retkedest mööda Eestit koos koeraga; koos käiakse neist ka koolides rääkimas. **Kes?**

- 50.** **Kelle sõbranna ja abiline** haldjas Tinkerbelle armastas parandada vaskkruuse ja –kastruleid ja võis surra, kui inimesed kaotavad usu haldjatesse?

Eesti Maakilb 2016/2017. II voor, 3. detsember 2016
Hellamaa, Laadla, Lihula, Kõpu, Mäetaguse, Rõngu, Saue

1.	Achilleus
2.	Kyros II Suur
3.	Viktor
4.	Varssavi, Józef Piłsudski
5.	Rumeenia
6.	Singapur
7.	Sergei Hruštšov
8.	Riivo Sinijärv
9.	Chopin
10.	Maardu
11.	porgand
12.	linavästrik
13.	kartul
14.	linask
15.	leonberger
16.	Kuressaare
17.	Borodino
18.	Ulm
19.	46 km
20.	Oregon, Washington, Alaska, Havai
21.	Eleanor Roosevelt
22.	Johannes
23.	külm sõda
24.	musipilet
25.	karjatamiseks
26.	Johan Köpp
27.	Marju Kõivupuu
28.	Barcelona
29.	tuvi-fotograafia
30.	esimene veebi lehekülg ajaloos
31.	Mati Nuude
32.	Anna Tšakvetadze, Sergei Karjakin
33.	Antoine Griezmann
34.	Stefania Belmondo
35.	Reinar Hallik
36.	Ugala
37.	Baskerville'ide koer
38.	Taksojuht (Taxi Driver)
39.	A.H.Tammsaare
40.	Siima Škop
41.	Ilmar Kruusamäe
42.	Richard Roht; Gori
43.	Amandus Adamson
44.	trivia
45.	postmodernism
46.	Kustas Kikerpuu
47.	Estonianna
48.	Jaan Tõnisson
49.	Marko Kaldur
50.	Peeter Paan

Küsimused: Marju Kõivupuu, Jaanus Moppel, Koit Nook, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve